

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 63/23

V Lucemburku dne 20. dubna 2023

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-621/21 | Intervjuirašt organ na DAB pri MS (Ženy, které jsou oběťmi domácího násilí)

Zločin ze cti, nucený sňatek a domácí násilí: generální advokát Richard de la Tour upřesnil podmínky, za kterých může státní příslušnice třetí země požívat mezinárodní ochrany

Ženě, která je vystavena hrozbě, že se v případě návratu do země svého původu stane obětí těchto činů, lze přiznat postavení uprchlíka na základě její příslušnosti k „určité společenské vrstvě [sociální skupině]“

Směrnice 2011/95 o mezinárodní ochraně stanoví podmínky přiznání jednak postavení uprchlíka, a jednak statusu doplňkové ochrany, které mohou požívat příslušníci třetích zemí. Mezi důvody, na základě nichž lze získat **postavení uprchlíka**, náleží pronásledování z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních, z důvodů zastávání určitých politických názorů nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám [sociálním skupinám]. Směrnice také upřesňuje, že **doplňková ochrana** je stanovena pro státního příslušníka třetí země, který nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u kterého existují závažné důvody se domnívat, že pokud by byl navrácen do země svého původu, byl by vystaven reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu. Tato vážná újma zahrnuje trest smrti, popravu, mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest.

Správní soud města Sofie má pochybnosti o možnosti a druhu mezinárodní ochrany, kterou je třeba poskytnout turecké státní příslušnici kurdského původu, která je muslimského (sunnitského) vyznání a je rozvedená, s ohledem zejména na povahu násilných činů, které jí hrozí v případě návratu do země původu. Tato žena byla nuceně provdána a po četných případech domácího násilí a výhrůžkách ze strany jejího manžela i její biologické a manželovy rodiny musela opustit společnou domácnost. V roce 2017, rok předtím, než bylo její manželství s prvním manželem rozvedeno, uzavřela církevní sňatek s jiným mužem. V současnosti se nachází v Bulharsku a u příslušných orgánů vyjádřila obavy o svůj život, pokud by se musela vrátit do Turecka.

Generální advokát v první řadě zkoumal podmínky, za kterých lze státní příslušnici třetí země, již hrozí, že se v případě návratu do země původu stane obětí zločinu ze cti nebo nuceného sňatku či bude vystavena hrozbě domácího násilí, **přiznat postavení uprchlíka na základě její příslušnosti k „určité společenské vrstvě [sociální skupině]“**. Připomněl, že směrnice o mezinárodní ochraně stanoví dvě kumulativní podmínky: na jedné straně musí příslušníci „určité společenské vrstvy [sociální skupiny]“ sdílet vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit. Generální advokát odkázal v této souvislosti na ustanovení směrnice 2011/95¹, která upřesňuje, že pro účely určení příslušnosti k „určité společenské vrstvě [sociální skupině]“ musí být uvážena hlediska spojená s genderem, včetně genderové identity. Na druhé straně musí mít tato skupina v třetí zemi odlišnou totožnost,

¹ Článek 10 odst. 1 písm. d) druhý pododstavec směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

Co se týče první podmínky, generální advokát poznamenal, že gender dotyčné ženy může být spojen s vrozenou vlastností – tedy jejím biologickým pohlavím – „kterou nelze změnit“ ve smyslu směrnice. Pokud jde o druhou podmínku, generální advokát upřesnil, že gender je sociologický pojem, který kromě biologického pohlaví zohledňuje i hodnoty a projevy s ním spojené. Gender je tak pojem, který má poukazovat na skutečnost, že vztahy mezi ženami a muži v dané společnosti, jakož i nerovnosti, které z nich mohou vyplývat v důsledku rolí přisuzovaných mužům a ženám na základě biologicky daných rozdílů, jsou vytvořené a konstruované společností a mohou se tudíž v průběhu času a v různých společnostech a komunitách vyvíjet odlišně. Generální advokát měl tudíž za to, že ženy jsou jen z toho důvodu, že jsou ženami, příkladem společenské skupiny definované vrozenými a neměnnými vlastnostmi, jež mohou být společností vnímány odlišně v závislosti na zemi jejich původu, a to v důsledku sociálních, právních či náboženských norem dané země nebo zvyklostí komunity, do níž náleží. Generální advokát dospěl k závěru, že příslušný vnitrostátní orgán může mít za to, že dotyčná žena **přísluší z důvodu svého genderu k „určité společenské vrstvě [sociální skupině]“**, na základě toho, že by v zemi původu byla v případě svého návratu vystavena závažným aktům domácího násilí, které jsou v určitých komunitách zvykem.

Generální advokát také upřesnil, že jednání představující pronásledování, kterým může být dotyčná žena vystavena ve své zemi původu, lze zohlednit pro účely určení odlišné totožnosti určité skupiny v této zemi. Měl za to, že právě povaha pronásledování, které směřuje proti určitým obětem, umožňuje charakterizovat „odlišnou totožnost“ „společenské vrstvy [sociální skupiny]“. Směrnice² odkazuje na činy, které jsou typické zejména pro genderově podmíněné násilí, jelikož jsou namířeny proti určité osobě z důvodu jejího pohlaví či identity, nebo jemuž jsou vystaveny především osoby určitého pohlaví. Pokud jde o domácí násilí, může mít podobu zvláště závažných činů a opakovaného násilí, které může vést k vážnému porušení základních práv dotyčné osoby.

Zadruhé Richard de la Tour upřesnil, že pokud jde o pronásledování páchané nestátním původcem, je třeba ověřit, že země původu je schopná a ochotná zajistit účinnou ochranu před pronásledováním. **Příslušný vnitrostátní orgán** musí provést důkladné individuální posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Musí přihlídnout ke všem relevantním skutečnostem týkajícím se země původu a zejména k právním a správním předpisům této země a způsobu jejich uplatňování. Po tomto posouzení **je příslušný orgán povinen určit, zda existuje příčinná souvislost mezi důvody těchto násilných činů, tedy příslušností dotyčné osoby k určité sociální skupině na jedné straně, a neexistencí ochrany ze strany orgánů země původu na straně druhé.**

Nakonec, co se týče přiznání doplňkové ochrany, měl generální advokát za to, že pokud příslušný vnitrostátní orgán zjistí, že **státní příslušníci hrozí** v případě návratu do země původu **usmrcení ve jménu zachování cti rodiny nebo její komunity, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest vyplývající zejména z domácího násilí**, je tento orgán povinen kvalifikovat tyto činy jako **představující „vážnou újmu“** ve smyslu směrnice o mezinárodní ochraně. V tomto kontextu lze dotyčné osobě přiznat doplňkovou ochranu.

Za účelem určení, zda je tato hrozba opodstatněná, musí příslušný vnitrostátní orgán zjistit, zda orgány třetího státu nebo strany či organizace ovládající tento stát poskytují ochranu před takovou vážnou újmu.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní

² Bod 30 odůvodnění směrnice 2011/95.

dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) stanoviska je zveřejněno na internetové stránce CURIA v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Zůstaňte ve spojení!

